

פרשת דברים-זוהן תש"פ

"אוי ואבוי לך, זושא! מה תענה בבית-דין של מעלה, כשתיתן דין וחשבון על מעשיך בעולם הזה? חזור ברך, זושא, כי שערי תשובה לא ננעלו כל זמן שהנשמה הטהורה לא ניטלה מגופך!".

דברים אלה וכיוצא בהם קרא רבי זושא בלב שבור ובעיניים דומעות; והיה חוזר עליהם כמה וכמה פעמים, עד שחש שהדברים נכנסו לליבו של החוטא שניצב על-ידו ועוררו אותו לשוב בתשובה שלמה... [מתוך 'ליקוטים נפלאים']

בתקופה שהיה מרן **החפץ חיים** נודד למכור את ספריו, ראה פעם באכסניה בוילנא יהודי חסון ומגושם שנכנס והתיישב ליד השולחן, ופקד על המשרתת שתגיש לו נתח אווז צלוי וכוס משקה חריף. הוא חטף בתאוותנות את נתח האווז מבלי ברכה והתייחס אל המשרתת בצורה לא הוגנת. ה'חפץ חיים' נדהם מהמחזה ורצה לנסות לגשת אליו כדי להעיר לו על קלות דעתו. אולם בעל האכסניה רמז לו שלא כדאי, כי הנ"ל היה חייל של הצאר ניקולאי בעברו ואין לדעת כיצד יגיב...

"אנא רבי הנח לו, אין אל מי לדבר, הריהו מגושם מדי, בור ממש, לא למד אחרת. כשהיה בן שבע נחטף יחד עם ילדים אחרים, 'קנטוניסטים', ונלקח לסיביר, עד גיל שמונה עשרה גדל בין גויי המקום ואחר כך עבד את הצאר ניקולאי עשרים וחמש שנה, במקומות כאלה היכול היה ללמוד משהו טוב יותר? היש פלא שגדל כה מגושם, לאחר שקרוב לארבעים שנה לא היה מצוי בסביבה יהודית, לא למד אות אחת, ולא ראה פנים יהודיות?. מוטב רבי שלא תתחיל עמו, כבודך יקר מדי בעיני", סיים בעל האכסניה.

חיך שליו מסביר וחביב הופיע על פניו המאירות של ה'חפץ חיים' ואז אמר: "אל תחשוש, כבר אדע כיצד לשוחח עמו, והנני מקווה שתצמח מכך טובה".

ה'חפץ חיים' ניגש אליו, הושיט לו יד לשלום עליכם, ובנעימה לבבית וידידותית פתח: "האמת הדבר ששמעתי עליך?! שבתור ילד קטן נחטפת, ויחד עם ילדים אחרים נלקחת לסיביר הרחוקה, גדלת בין גויים, לא זכית ללמוד אפילו אות אחת מן התורה, עברת את הגיהנום בעולם הזה, סיוט, צרות, רדיפות איומות, עינויים נוראים! הרשעים אמרו לא פעם להעבירך על דתך, אלצו אותך לאכול חזיר, נבלות וטריפות, ואף על פי כן נשארתי יהודי ולא

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה (א, א)

אלה הדברים - לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל (רש"י)

רש"י מעלה על נס את רגישותו הרבה של משה רבינו ע"ה, בכך שהזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל. דברי רש"י מתאימים עד מאוד לימים בהם אנו שרויים, ימי בין המצרים. אשר בימים אלו מוטלת החובה על כל אחד ואחד מישראל להרבות ב'אהבת חינו', להיות 'אוהבין זה לזה', לכבד יותר זה את זה, ולהיות רגישים יותר האחד כלפי השני.

* * *

תלמידי ישיבת לומז'א בפתח תקוה, אשר שהו בתקופה שבה שימש הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל בקודש בישיבה זו, זוכרים כיצד היה ר' אליהו פונה אל תלמיד בישיבה ומוכיחו על דברים הצריכים אצלו תיקון. כשחוט של חסד משוך עליו, עם חיוך מוצנע על פניו היה פונה בלשון רכה לתלמיד, מוכיחו בתקיפות המהולה בריכוך אימהי. הוא לא היה נפרד מן התלמיד מבלי לומר לו בלשון רפה וארשת פניו כולה אומרת רצינות: "סלח לי!".

והיה מוסיף ואומר: "בוא ואסביר לך מדוע מבקש אני סליחתך. הלא ידוע מה שהורו לנו חז"ל: 'כשם שמצווה על האדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה עליו שלא לומר דבר שאינו נשמע'. ועל כן אם הנך נמנה עם אלה המוכנים לקבל דברי תוכחה, ניחא. אולם אם נמנה אתה ח"ו עם אלה שאינם מוכנים לקבל תוכחה, הרי לא רק שלא קיימתי כל מצוה אלא גרמתי לך עגמת נפש בלבד, ועל כך מבקש אני סליחה..." [מתוך 'ליקוט לקח טוב']

רבי משולם זושא מאניפולי זצ"ל, אחיו הצעיר של רבי אלימלך מליזנסק זצ"ל, נודע כל ימיו כצדיק תמים, הנזהר בכבודו של כל אדם. כאשר היה נתקל בעובר עבירה וביקש להוכיחו על חטאיו כדי להחזירו למוטב, לא פנה במישרין לאותו חוטא ופושע בדברי מוסר אלא התייצב בקרבתו והחל מוכיח את עצמו בדברים הבאים: "זושא, זושא! היאך נואלת להיכנע ליצר-הרע ועשית כזאת וכזאת שלא כדת וכדין?!". [כאן הזכיר רבי זושא את העבירות, שנכשל בהן אותו אדם שבקרבתו עמד].

השתמדת... מאושר הייתי אילו היו לי זכויות כשלך והייתי בן עולם הבא כמוך. מקומך בעולם האמת הרי יהיה בין צדיקים וגאוני עולם, האם דבר קטן הוא מסירות נפש שכזו, לסבול יסורים שכאלה למען היהדות, למען כבוד שמים, למעלה משלושים שנה רצופות? הרי זה נסיון גדול יותר משל חנניה מישאל ועזריה...".

דמעות התקשרו בעיניו של החייל הניקולאי לשעבר, הוא הזדעזע, המילים הלבביות והחמות שזרמו מלב טהור ליטפו והחיו את נשמתו המיוגעת. משנודע לו מיהו העומד לפניו פרץ בבכי עז והחל לנשק את ה'חפץ חיים'.

וה'חפץ חיים' מוסיף לדבר אליו: "אדם כמוך, שזכה להיחשב בין הקדושים שמוסרים את נפשם על קידוש השם, אילו קבלת על עצמך לחיות מעתה את שארית ימך כיהודי כשר, לא היה מאושר כמוך בארץ".

היהודי ההוא שוב לא עזב את ה'חפץ חיים' עד שנהפך לבעל תשובה אמיתי וצדיק גמור... [מתוך 'לבוש יוסף']

'שבת חזון'

שנה שלימה חלפה, ושוב אנו ניצבים בערב שבת חזון, השבת המקדימה את היום הנורא ביותר בחיי העם היהודי. אם חלילה וחס לא ניגאל עד יום חמישי הקרוב, שוב נשב על הארץ, נעמעם אורות, ונקונן בקול בכי. שוב יעלו ויציפו אותנו אותם רגשות סוערים, המשלבים כאב מפלח על חורבן בית המקדש, אכזבה קורעת לב על הגלות הנמשכת, וגעגוע לימים הנפלאים, בהם שכן אבינו אב הרחמן בהיכלו והיינו נראים לפניו בבית מקדשו...

חז"ל אומרים (יומא ט): מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו 'שנאת חנם', ללמדך ששקולה 'שנאת חנם' כנגד שלש עבירות - עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים. ובאמת, זו היא עבודתנו בעת הזו להסיר את השנאה והקפידות על חברינו, לרדוף אחרי השלום ולהרבות אהבה ואחוה בקרב אחינו בית ישראל, ובזה נצליח לתקן את החטא הלזה ונקרב את הגאולה.

* * *

את הסיפור הבא מספר יהודי יקר ונפלא אשר משמש כגבאי צדקה בירושלים. כספי הצדקה אינם שלו אלא מבוססים על תרומות והפקדות של אנשים שמבקשים לעשות צדקה וחסד בממונם, אך אינם ערוכים לניהול גמ"ח או קרן צדקה.

הוא סיפר שכבר תקופה ארוכה רגיל להגיע אליו יהודי - אדם שעורר רושם מאוד נינוח - ומפקיד בידיו בכל פעם סכום נכבד. כאשר גבר זרם ההפקדות הבין גבאי הצדקה שמדובר באיש עסקים שהצלחה מאירה לו פנים לאחרונה באופן מיוחד.

"החלטתי" - מספר גבאי הצדקה - "להתעניין אצלו בעדינות מה גרם לו להצלחות האחרונות? איזו סייעתא דשמיא מיוחדת מלווה אותו?" כמובן שלא שאלתי אותו: "מאיפה הכסף?" אלא גיששתי באיזה תחום הוא משקיע וכדו' - מתוך ניסיון להסיק בסופו של דבר מה גורם לו להצליח כל כך [ומי יודע, אולי זה נבע מתוך מחשבה - בלתי מודעת - שדרך זה אוכל אף אני בעתיד להפקיד סכומי עתק בצדקה או בגמ"ח...].

רמת הפתיחות שלו הפתיעה אותי - נראה שהוא היה מוכן לשאלה. הוא החל לגולל את סיפורי הנדל"ן שלו, וכמסיח לפי תומו שזר סיפור שבעיני היווה פתרון מושלם לתעלומה. וכך סיפר: "הגיע אלי מתווך והציע לי לרכוש דירה באחת מערי הפריפריה, במחיר מצחיק של 200,000 ש"ח. לדברי הסוחר הצעיר - וכפי שאכן הסתבר - ניתן היה להרוויח הרבה מעסקה זו, ובזמן קצר. מדובר היה בדירת מכרז שעמדה יום אחד בלבד לפני תום הזמן בו ניתן להגיש הצעות.

מכיוון שלא היה הגיוני ששוויה של הדירה פחות, מיהרתי להסכים. חשבתי לעצמי שגם אם טעיתי - מה שממש לא היה נראה נוכח מה שהספקתי לבדוק - לא מדובר בסכום שמאיים עלי בקריסה.

ובאמת, ההצעה שלנו זכתה, הכסף הועבר במזומן. המתווך הציע לי שהוא יטפל בכל הניירת והסידורים הנדרשים. קיבלתי את הצעתו מכיוון שהייתי מאוד טרוד בזמן. מה נאמר ומה נדבר; הבחורצ'יק הוכיח את עצמו, סידר הכל במהירות ועל הצד היותר טוב. שמחתי שהוא הוריד ממני את כאב הראש הזה!

"יש לי קונה ב-320,000 ש"ח" הודיע לי המתווך בתום חודשיים בלבד מאז שרכשתי את הדירה.

אמרתי לו: "מה? 60% רווח בתוך חודשיים?! תמכור מיד!".

כאשר הודיע לי שהמכירה התבצעה בסכום האמור, התיישבתי לסדר לעצמי את המחשבות: "טוב, אז מה יש לנו כאן? הרווחתי 120,000 ש"ח שמהם עלי להפריש למתווך פעמיים - הן על הרכישה והן על המכירה. אני אהיה איתו לארג': אעביר לו 20,000 ש"ח שיהיה מרוצה... גם אז עדיין יישאר לי ביד 100,000 ש"ח, שמגלם רווח של 50% בתוך חודשיים..."

התקשרתי למתווך, הודעתי לו על כך, אלא שלהפתעתי אני שומע אותו אומר בלא להניד עפעף: "הרווח מחולק חצי חצי, 'פיפטי פיפטי' - [ובמקרה שלנו סיקסטי סיקסטי...] 60,000 לך 60,000 לי! הרי כל הרעיון כאן הוא שאני משיג את ההזדמנויות ואתה מממן - אנחנו שותפים - והרווח מחולק בשווה!"

הייתי המום, וסיימתי את השיחה. אך מהר מאוד התאוששתי ואמרתי לעצמי: "אני לא אריב על כסף, אוותר

ואני בטוח שהשם ישלם לי במקום אחר. אסור לי להגיע ל'בית דין' - זו לא הדרך וזה לא העיר!"

אך אם סברתי שבכך הסתיים העניין, מסתבר שזה רק התחיל. הטלפון הבא הכניס אותי להלם יותר גדול: "בעצם אני צריך לומר לך", מספר לי המתווך, "שאני לא עובד לבד. יש לי שותף שעוזר לי למצוא את העסקים. מה שקורה זה שבעצם הרווח צריך להתחלק לשלושה...".

פשוט מדהים. והוא לא צחק, הבחורצ'יק. הוא אמר זאת בשיא הרצינות ובמלוא השכנוע העצמי. ואני? הדם עלה לי לראש!

אך שוב. נאמן למדיניות שלי לא לריב על כסף, החלטתי שעדיף לי להפסיד עשרות אלפי ש"ח ובלבד שלא להיגרר למדרון החלקלק הזה שנקרא - 'לריב על כסף'!!

נשארתי עם רווח של 20% לחודשיים. ניסיתי להתנחם שמבחינה נדל"ת טהורה זה עדיין יפה מאוד, אך הטעם החמוץ בפה לא נמוג כל כך מהר.

אמנם אני 'בכיתי' בתוך ליבי - אבל מסתבר שהקב"ה 'חיך'... בעקבות הסיפור הזה הגיעו שני המתווכים למסקנה שהכי קל לעבוד איתי. חלף מעט זמן והם התחילו להציף אותי בהצעות מפתות. בעסקאות על גבי עסקאות. הם שני חבר'ה בתחילת הדרך, אך עם חוש זיהוי הזדמנויות [וחוצפה... אפשר לומר...]. בלתי מבוטלים. למרות המשקעים החלטתי לעבוד איתם [ביזנס זה ביזנס] - ובלבד שכל התנאים יסוכמו מראש באופן הברור ביותר. מאז הרווחתי בזכותם מאות אלפי ש"ח... ללא גוזמא כלל!

מה שהפתיע אותי בהמשך הייתה העובדה שהם לא שכחו את העסקה הראשונה שעשינו, והתחרטו על התנהגותם. ביום בהיר הודיעו לי שלא להעביר להם את חלקם בעסקה מסוימת וזאת בתמורה לאותם 80,000 ש"ח שקיבלו ממני שלא ביושר...

"את כל ההשתלשלות הזו סיפר לי המפקיד" - מסיים גבאי הצדקה - "ואני חשבתי לעצמי שכאשר אתה מתנהג עם אנשים בחסד ולא בדיון, גם הקב"ה מתנהג עמך בחסדים מרובים! זה מה שנתן לו ליהודי את האפשרות לגשת אלי לעיתים קרובות ולהפקיד עוד סכום נכבד לצדקה או לגמ"ח ההלוואות!".

מספר בעל המעשה: הקריאה לעזרה הגיעה בחתונה של חבר משותף. מישהו טפח על שכמי. זה היה חבר החדר שלי מהישיבה, אותה עזבתי לפני כשנתיים.

- "מה שלומך?"

- "ברוך השם".

הבטתי בו. משהו נראה בו שונה. אני מכירו לעומק. העליזות מחפה על עצב גדול.

"באמת הכל בסדר?", שאלתי והבטתי ישר לתוך עיניו.

כתשובה קיבלתי אנחה עמוקה: "עזוב, זה לא לעכשיו. מה קורה אצלכם בצפת?".

מספר חודשים אחרי נישואינו עברנו להתגורר בצפת עיר הקודש. עיר נפלאה עם אנשים מיוחדים, אך עם כל היחודיות שלה, רחוקה ת"ק פרסה מירושלים התוססת. בדרך כלל אני עולה ירושלימה על מנת להשתתף בכל חתונה אליה אני מוזמן, בשל שעות הנסיעה הארוכות, אולם הפעם שיניתי מהרגלי לכבוד נישואי חברי הטוב, שם פגשתי בחבר החדר שלי.

"בוודאי שזה לעכשיו", אמרתי לו. "אתה לא חייב לספר, אבל אם אתה רוצה, נצא ללובי. אני כולי בשבילך. יש לי הרבה זמן עד האוטובוס הבא, נצא?", הוא הנהן.

ביקשתי מהיושבים בשולחן לשמור לנו מנות, וניגשנו ללובי מחוץ לאולם. מיד כשהתיישבנו אמרתי לחברי: "פתח פיך ויאירו דבריך, אני שומע".

במקום תשובה טמן חברי פניו בידיו ולא ענה. המתנתי בסבלנות. אחרי מספר דקות הוא אמר: "זה הבית שלי. אני חושש שאנחנו עומדים לפרק את החבילה".

התחלתי להרגיש את לבי הפועם. הוא החל לשרטט בפני את קורות חצי השנה שחלפה מאז חתונתו ועד היום. הקשבתי לכל מילה ולכל נימה מדבריו. החל מכעס גדול עד לייאוש עמוק.

"וזהו", סיים. "עכשיו אתה מבין? למרות שאיני רוצה בכך, הטוב ביותר לכולנו יהיה אם נסיים את הסיפור בצורה יפה".

"ועד עכשיו דיברת עם מישהו על כך?", שאלתי אותו.

הוא הניד בראשו. "לא. שנינו לא מדברים על זה בחוץ. לשם מה?".

"תן לי לחשוב על הדברים", ביקשתי. הוספתי מילות עידוד ארוכות ושבנו לאולם ולצלחות הקרות שהמתינו בסבלנות על השולחן העגול.

בדרכי הביתה היו לפני מספר שעות נסיעה בהן ניתחתי ביני לבין עצמי את הדברים ששמעתי. חברי ניחן בלב טוב ובנשיאת חן, הוא אדם טוב ביסודו אך יחד עם זאת יש לו נטייה להתבצר בעמדותיו, לא להשקיע. הוא מפונק גדול שהורגל מקטנותו לקבל הכל על מגש של כסף. בישיבה לא נכנסו עמו לעימותים וכחבר חדר נהגנו לוותר לו בלי סוף בשל קסמו האישי. אך בחיי הבית הדברים נראים אחרת, ואת זה אני אומר כנשוי ותיק בן שנתיים ימים...

במוחי הבהבה ההבנה שאני צריך להתגייס מיידית. חברי אינו מקבל מרות בקלות אך לי יש עימו שפה משותפת והשפעה רבה עליו. הוא צריך קודם כל להבין שיש כאן שני

צדדים ושהוא גם כן עשה טעויות לא מועטות. עליו ללכת ליעוץ אישי בטרם ינקוט בצעד נמהר. יש כאן תכונות אופי שאינן מעובדות. אם אטול על עצמי את המשימה אני יכול להציל בית יהודי, למרות שהדבר כרוך בקשיים לא מעטים. האם אני יכול לקחת אחריות על עצמי? ידעתי שכן. לפחות עלי לנסות.

בחודשים הבאים עשיתי את הדרך מצפת לירושלים פעמים רבות. שיחות טלפון ארוכות בשעות מוזרות, פגישות ארוכות וצפופות. לא התיימרתי להיות תחליף לאיש מקצוע אלא להיות זה שמעורר שאפשר לשנות אם אחד כזה יכנס לתמונה.

המון מילות עידוד, חיזוק והקשבה אמיתית - שעות ארוכות שבאו על חשבוני האישי. השתדלנות עלתה לי בדמים לא מועטים - הפסד ימי לימודים, נסיעות, חשבון טלפון מנופח במיוחד. לאברך דלפון כמוני לא היה זה מובן מאליו אך בסופו של דבר המאמץ נשא פרי. אחרי תקופה יכולתי לציין שעמלי לא היה לריק. במאמצים משותפים ועם הרבה רצון כנה - הבית הצעיר שזה עתה נבנה החל לראות ימים יפים. השלום והשלווה החלו לשכון בתוכו. הסיפוק היה רב. כששמתי לב ששיחות הטלפון מצד חברי הידלדלו לאפס - ידעתי שמשימתי הושלמה. מפגישות אקראיות פה ושם הבנתי שהעניין עלה על דרך המלך וכך הסתיים תפקידי בקול דממה דקה.

באותה תקופה קיבלנו בדואר חוברת מהודרת של הגרלה סינית מאחת העמותות. בדרך כלל אנחנו משליכים אותה לפח הקרוב בלי שהיות. הפעם עלעלתי בה יחד עם הקפה של ארוחת הערב. טיפות ניתזו בדיוק על העמוד בו הובטחה לזוכה מחצית הקופה. במקום לנגב את הטיפות העכורים קראתי בעניין את ההבטחה: תמורת עשרים שקלים יש לנו סיכוי להגריל סכום לא קטן ומאוד מאוד נצרך. מתי ההגרלה? מחר.

התקשרתי למוקד ההגרלה ושילמתי בכרטיס האשראי עשרים שקלים, כשאני מציין את קוד הזכיה בה אני חפץ. אמנם מעודי לא זכיתי בשום הגרלה, אפילו בהגרלה על ספרים בתלמוד תורה, אבל בכל זאת, למה לא לתת הזדמנות? בפרט אם הכסף מוקדש לצדקה. סיימתי את השיחה. שעה לאחר מכן שכחתי מהעניין לגמרי.

למחרת בשעות הערב צלצל הטלפון בביתנו. רעייתי הרימה את השפופרת. המשוחחת ביקשה לדעת אם אנחנו אלו שהשתתפנו בהגרלה על חצי קופה בארגון פלוני.

"לא, עד כמה שידוע לי", ענתה אשתי במבוכה.

סימנתי לה שכן, אכן השתתפנו. "אתמול הכנסתי את השם שלנו", לחשתי לה.

"עכשיו אני שומעת שכן", אמרה אשתי בסקרנות.

"ובכן", אמר הקול החגיגי, "רצינו להודיע לכם על זכייתכם בחצי קופה. ההגרלה הצליחה מעל המשוער והסכום בקופה היה גדול במיוחד. אתם מוזמנים למשרדנו לקחת את זכייתכם".

"בכמה זכינו?", שאלנו במתח.

- "בשלושים ושמונה אלף שקלים במזומן, ושיהיה לכם לבריאות".

מנסיוני הצעיר אני יודע שבדרך כלל העולם מתנהל בהסתר פנים. אין תשלומים מידיים, וזה לא שתמיד הצדיקים מרוויחים והרשעים נענשים. אולם הפעם הרגשתי בחוש שהוענקה לי מתנה על הליכתי בדרכו של אהרן הכהן...

[מתוך 'האמנתי ואספרה']

סיפר בנו של רבינו בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, הרה"ח ר' יוסף צבי וואזנר שליט"א, סיפור נורא שהתרחש בבורו פארק לפני כ-13 שנה והיה עד לו מקרוב: יהודי חיתן בשעטו"מ את בנו, ולאחר כשנה זכו הזוג הטרי לחבוק בן זכר. כעבור תקופה קצרה קרה משהו נורא לאותו תינוק, ריח נורא של 'בר מינ' החל נודף מאותו תינוק רח"ל. בצר להם הלכו ההורים לדרוש אצל הרופאים. ואלה אמרו שאין הם מכירים שום תרופה ורפואה לתופעה המוזרה. ההורים המיואשים התרוצצו מרופא לרופא וניסו להרבות בסגולות לרפואת בנם, אך כלום לא עזר. לבסוף כתקווה אחרונה, נסעו לארץ ישראל כדי להיוועץ עם אבי, בעל 'שבט הלוי'.

כשנכנסו אל הקודש פנימה וסיפרו לאבי זצ"ל על המקרה המוזר עם בנם התינוק, תיכף שאל אבי: "על שם מי קרוי הילד?".

השיב אבי הילד: "הוא נקרא ע"ש הצד שלי", והוסיף: "על אף שהמנהג הוא לתת שם בילד הראשון אחר צד האמא, אך דא עקא שאני ואבי בסכסוך עמוק עם המחותן, ואף בחתונה עצמה כבר רבו ביניהם, ולכן לא רצינו לתת שם מהצד של האם".

על אתר אמר להם אבי זצ"ל, כשהוא זועק מקירות לבו: "כשמחותנים רבים ביניהם, ובפרט על נתינת שם לתינוק, נענשים בעונש כזה, רח"ל".

אבי הילד נבוכ עד למאוד, שאלו: "ומה נעשה כעת?".

אמר להם מרן זצ"ל: "דבר ראשון צריכים אתם לעשות שלום עם המחותן. שנית, צריכים אתם להוסיף שם לתינוק על שם צד אמו". ועוד אמר להם שיתקשרו עכשיו מביתו, ויפייסו את המחותן, וכאן כעת במקום הזה יוסיפו לו עוד שם.

הרבה ברירות לא נותרו להם, והם קיבלו על עצמם את הפסק, וכך עשו. כשנחתו חזרה באמריקה כבר הספיקו להבחין שהריח הרע שנדף מהתינוק נעלם, והתינוק התרפא לגמרי... [מתוך 'הפוסק']